

Sygn. akt IV KS 29/22

POSTANOWIENIE

Dnia 18 stycznia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Ryszard Witkowski

w sprawie **B. Ż.** oskarżonego z art. 107 § 1 k.k.s.,
po rozpoznaniu w dniu 18 stycznia 2023 r. w Izbie Karnej na posiedzeniu bez udziału stron
skargi obrońcy oskarżonego od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie z 8 czerwca 2022 r. sygn. VII Ka 416/22 uchylającego wyrok Sądu Rejonowego w Piszczu z 30 marca 2022 r. sygn. akt II K 73/21 i przekazującego sprawę do ponownego rozpoznania
na podstawie art. 539e § 2 k.p.k.

postanowił:

- 1. oddalić skargę;**
- 2. obciążyć oskarżonego B. Ż. kosztami sądowymi postępowania skargowego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 30 marca 2022 r. sygn. II K 73/21, Sąd Rejonowy w Piszczu uniewinnił oskarżonego B. Ż. od zarzucanego mu czynu, kwalifikowanego z art. 107 § 1 k.k.s.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł Naczelnik Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Celno-Skarbowego w Olsztynie, zarzucając temu rozstrzygnięciu błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia i mający wpływ na jego treść, polegający na mylnym przyjęciu przez Sąd, że oskarżony B. Ż. nie dopuścił się czynu zabronionego z art. 107 § 1 k.k.s. W

konsekwencji skarżący wniósł o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w Piszcu do ponownego rozpoznania.

Po rozpoznaniu apelacji Sąd Okręgowy w Olsztynie wyrokiem z 8 czerwca 2022 r. sygn. VII Ka 416/22 uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu w Piszcu do ponownego rozpoznania. Skargę na ten wyrok wniósł obrońca oskarżonego, zarzucając mu:

1. naruszenie przepisów postępowania mające wpływ na treść zaskarżonego wyroku w szczególności art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. z uwagi na brak skargi uprawnionego oskarżyciela,
2. naruszenie przepisów postępowania, mające istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku - tj. art. 437 § 2 k.p.k. w zw. z 454 § 1 k.p.k., polegające na wyrażeniu błędnego poglądu, że zachodzą okoliczności wskazane w tym przepisie, tj. konieczność wydania wyroku skazującego wobec oskarżonego, podczas gdy w sprawie nie ma ku temu podstaw, w szczególności zebrany materiał dowodowy nie potwierdza faktu popełnienia przez oskarżonego przestępstwa.

Podnosząc powyższe zarzuty obrońca wniósł o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie i przekazanie sprawy temu sądowi do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Wywiedziona przez obrońcę skarga nie zawierała argumentacji mogącej skutkować uchyleniem zaskarżonego wyroku i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania.

Zgodnie z art. 539a § 1 k.p.k. nadzwyczajny środek zaskarżenia w postaci skargi na wyrok sądu odwoławczego można wnieść, gdy wydanie na etapie postępowania apelacyjnego orzeczenia o charakterze kasatoryjnym naruszało treść art. 437 k.p.k. lub też gdy przy wydaniu tego orzeczenia wystąpiła bezwzględna przyczyna odwoławcza z art. 439 § 1 k.p.k. Jednoznaczne brzmienie przepisu art. 437 § 2 zd. 2 k.p.k. nie pozostawia wątpliwości co do tego, że sąd odwoławczy może uchylić wyrok sądu I instancji, gdy wykaze, iż dotychczasowe rozstrzygnięcie

jest dotknięte jedną z wad określonych w art. 439 § 1 k.p.k. albo na przeszkodzie dokonania korekty orzeczenia pierwszoinstancyjnego stoi dyrektywa wynikająca z treści art. 454 k.p.k., co wymaga dokonania analizy istniejącego materiału i wykazania wad w rozumowaniu sądu *meriti*. Trzecią ustawową podstawę orzeczenia kasatoryjnego sądu odwoławczego stanowi konieczność przeprowadzenia przewodu sądowego na nowo w całości. W każdej z tych sytuacji, sąd odwoławczy jest zobowiązany do wskazania, która z okoliczności wymienionych w art. 437 § 2 zd. 2 k.p.k. stanowiła *in concreto* podstawę uchylenia wyroku sądu I instancji oraz przedstawić argumenty, które doprowadziły go do takiego wniosku (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 6 lutego 2019 r. sygn. IV KS 3/19).

Zakres kontroli dokonywanej przez Sąd Najwyższy po wniesieniu skargi na wyrok sądu odwoławczego, o którym mowa w art. 539a § 1 k.p.k., ogranicza się do zbadania czy stwierdzone przez sąd odwoławczy uchybienie daje podstawę do wydania orzeczenia kasatoryjnego. W wypadku reguły *ne peius* z art. 454 § 1 k.p.k. kontrola skargowa obejmuje ocenę prawidłowości zastosowania tego przepisu pod kątem spełnienia warunku, że sąd odwoławczy "nie może skazać oskarżonego". Wymaga to wykazania przez ten sąd, że gdyby nie stwierdzone uchybienie, to mógłby zapaść wyrok skazujący, ale jego wydanie nie jest dopuszczalne w instancji odwoławczej z uwagi na zakaz takiego orzekania. Kontrola skargowa powinna zatem dotyczyć tego czy z powodu stwierdzonych przez sąd odwoławczy uchybień, o których mowa w art. 438 k.p.k., pierwszoinstancyjny przewód sądowy powinien zostać powtórzony (zob. uchwała 7 sędziów Sądu Najwyższego z 25 stycznia 2018 r. sygn. I KZP 13/17).

W realiach przedmiotowej sprawy podstawa uchylenia wyroku sądu I instancji,

tj. ograniczenie wynikające z treści art. 454 § 1 k.p.k., nie budzi wątpliwości. W pisemnych motywach kwestionowanego wyroku sądu II instancji wskazano obszernie i prawidłowo powody, dla których uchylenie wyroku sądu I instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania było konieczne. Sąd *ad quem*, dokonując oceny materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie przez pryzmat podniesionego w apelacji oskarżyciela publicznego zarzutu błędu w ustaleniach

faktycznych, doszedł do odmiennych niż sąd rejonowy konkluzji. Sąd odwoławczy nie zaaprobował dokonanych ustaleń faktycznych przez sąd I instancji, negując ocenę dowodów zgromadzonych w sprawie pod kątem urządzania gier na automatach, uznając ją za poczynioną z obrazą art. 7 k.p.k. w części prowadzącej do uniewinnienia oskarżonego. Zakwestionował on w szczególności prawidłowość dokonanej przez sąd *a quo* oceny w zakresie dowodów z wyjaśnień oskarżonego B. Ż. oraz zeznań J. M. i T. Z.. Sąd odwoławczy szczegółowo wykazał przy tym powody uznania dokonanej przez sąd I instancji oceny za błędną. Uznał, że dokonana przez sąd okręgowy ocena nie została poprzedzona rozważeniem wszystkich istotnych okoliczności wynikających z wzajemnej relacji przesłuchanych świadków. Dokonując samodzielnie takiej oceny nie podzielił ustalenia sądu *a quo* jakoby zebrane w sprawie dowody nie potwierdzały sprawstwa oskarżonego, oceniając to ustalenie za dowolne. Choć zatem sąd *ad quem* nie przesądził definitywnie wprost winy oskarżonego, to jednak wskazał jednoznacznie, że prawidłowa ocena zgromadzonych dotychczas w sprawie dowodów nie dawała podstaw do wydania wyroku uniewinniającego. To zaś z kolei niewątpliwie z uwagi na zakaz określony w art. 454 § 1 k.p.k. rodzić musiało potrzebę ponownego wypowiedzenia się w tej kwestii przez sąd I instancji (por. wyrok Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2018 r. sygn. IV KS 8/18; postanowienie Sądu Najwyższego z 25 czerwca 2020 r. sygn. V KS 10/20).

Sąd odwoławczy udzielając wytycznych sądowi I instancji, wskazał na możliwość skorzystania przy ponownym przeprowadzaniu dowodów z instytucji z art. 442 § 2 k.p.k., co jednoznacznie wskazuje, iż nie chodziło o przeprowadzenie nowych dowodów, który to obowiązek spoczywałby na sądzie odwoławczym (vide uchwała 7 sędziów Sądu Najwyższego z 20 września 2018 r. sygn. I KZP 10/18), a o ponowne przeprowadzenie dowodów dla dokonania prawidłowej oceny ich wiarygodności i następnie dokonania prawidłowych ustaleń faktycznych oraz trafnej subsumpcji prawnej.

W konsekwencji stwierdzić należy, że w realiach niniejszej sprawy sąd okręgowy, działając jako sąd II instancji, nie miał możliwości wydania innego orzeczenia niż kasatoryjne, skoro na przeszkodzie temu stał zakaz sformułowany w art. 454 § 1 k.p.k. Wbrew opinii skarżącego, rozstrzygnięcie sądu odwoławczego

mieściło się w granicach jego kompetencji, wyznaczonych obowiązkiem przeprowadzenia rzetelnej kontroli instancyjnej i zostało należycie umotywowane.

Podkreślić więc raz jeszcze należy, iż do uchylenia wyroku sądu odwoławczego przez Sąd Najwyższy niezbędne jest nie tylko samo stwierdzenie naruszenia przez sąd odwoławczy dyspozycji art. 437 k.p.k. lub dopuszczenie się uchybienia z art. 439 § 1 k.p.k., ale okoliczności te muszą mieć w realiach procesowych danej sprawy charakter oczywisty i jednoznaczny. Samo przekonanie strony o nietrafności wyroku kasatoryjnego nie jest wystarczające do uwzględnienia tego nadzwyczajnego środka zaskarżenia (tak postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2022 r. sygn. II KS 30/21).

W niniejszej sprawie – wbrew twierdzeniom skarżącego - nie ujawniła się również bezwzględna przyczyna odwoławcza w postaci braku skargi uprawnionego oskarżyciela. Do zastępowania Naczelnika Urzędu Celno-Skarbowego jako organu postępowania przygotowawczego w sprawach o przestępstwa skarbowe i wykroczenia skarbowe, uprawniony jest bowiem, stosownie do regulacji art. 118 § 3 k.k.s., każdy upoważniony przedstawiciel tego organu (postanowienie Sądu Najwyższego z 11 lipca 2018 r. sygn. III KK 320/18). Dotyczy to nie tylko pracowników urzędów skarbowych i urzędów celno-skarbowych, ale wszystkich organów wymienionych w § 1 tego przepisu. Upoważnieni przedstawiciele tych organów - pracownicy KAS, funkcjonariusze Policji, Straży Granicznej, Żandarmerii Wojskowej oraz ABW i CBA, dokonują czynności procesowych w prowadzonych sprawach. Zasady upoważnienia do wykonywania tych czynności wynikają z przepisów ustaw regulujących ustrój tych organów i ich organizację lub z przepisów podstawowych. Oczywiście w przypadku przedstawicieli, istotą jest tu generalne upoważnienie do wykonywania czynności procesowych w każdym stadium procesowym, wynikające z regulacji ustrojowych dotyczących konkretnego organu i w świetle tych regulacji dana osoba jest upoważniona do dokonywania czynności procesowych w ramach postępowania karno - skarbowego. Należy także zaznaczyć, że zarówno kodeks karny skarbowy jak i wydane na jego podstawie akty wykonawcze nie odnoszą się w żaden sposób do kwestii przedmiotowego upoważnienia, stąd też w odniesieniu do jego formy, treści, sposobu udzielenia będą miały zastosowanie zarządzenia i regulacje wewnętrzne funkcjonujące w tych

organach (patrz publikacja autorstwa Kołdys Magdaleny, publ. Prok. i Pr. 2017.3.106 "Rola i zadania niefinansowych organów postępowania przygotowawczego" 318375/5). Z pewnością kwestią kluczową jest wskazanie osoby władnej do wydania upoważnienia. W przypadku, gdy organem postępowania przygotowawczego jest naczelnik urzędu celno-skarbowego, to właśnie on jest władny do wydania tegoż upoważnienia (jak w niniejszej sprawie). W niniejszej sprawie apelację sporządził pracownik właściwego organu, który swój podpis pod powyższym pismem procesowym opatrzył stosowną pieczęcią zawierającą informację o działaniu z upoważnienia Naczelnika Warmińsko - Mazurskiego Urzędu Celno- Skarbowego w Olsztynie. Tym upoważnieniem dysponowała mł. asp. K. K.. Przedstawione okoliczności uprawniają do konstatacji, że apelację w przedmiotowej sprawie sporządził upoważniony przedstawiciel Naczelnika Urzędu Celno-Skarbowego, który był - poprzez treść art. 118 § 1 i § 3 k.k.s. - legitymowany do podjęcia tego rodzaju czynności procesowych.

Na marginesie wspomnieć należy na koniec, iż z pisemnych motywów skargi wynika, iż obrońca myli ograniczenia postępowania kasacyjnego z reżimem postępowania odwoławczego.

Wobec powyższego orzeczono jak na wstępie.